DOSYA/DERLEME

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE SOSYAL GÜVENLİK

*Yıldırım KOÇ**

Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte, biyolojik, toplumsal ve ekonomik yaşamın beklenmedik tehlikelerine karşı kişinin korunması daha büyük önem kazandı. Feodal düzende, serfin güvencesi toprakla ilişkileriydi. Hastalanan köylünün işini, ailesinin diğer bireyleri veya komşuları yapabiliyordu. Esnaf için de benzer güvenceler söz konusuydu. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte, üretim araçları mülkiyetinden kopan doğrudan üreticilerin ana gelir kaynağı işgücünün satışı olunca, bu satışın biyolojik, toplumsal veya ekonomik nedenlerle aksaması durumunda, işçi ve ailesi açlıkla karşı karşıya kalmaya başladı. Bireysel birikimlerin hemen hemen hiç olmadığı koşullarda, yeni sorunlar yeni çözümlerin üretilmesini zorunlu kıldı.

Lonca örgütlenmesi içinde ortaya çıkan yardımlaşma veya tasarruf sandıkları, işçi örgütlenmelerine de yansıdı. İlk işçi örgütlenmeleri olarak nitelenen kalfaların gizli kardeşlik örgütleri, bu nitelikte sandıklar oluşturdu. Bu sınırlı yardımlaşmanın temelini, kişinin hesabında yalnızca o kişinin katkılarıyla para birikmesi oluşturuyordu. Kaynakların toplulaştırılması veya işverenin katkısı söz konusu değildi.

Bu girişimlerden "sosyal güvenlik" doğrultusunda ilk önemli adım, Almanya'da, Bismarck'ın teşviki ve yönlendirmesiyle atıldı. Başbakan Bismarck, 1883 yılında sağlık sigortasını, 1884 yılında kaza sigortasını ve 1889 yılında da maluliyet ve yaşlılık sigortasını oluşturdu. Bu girişim gerçekten "sosyal" güvenlikti; çünkü bireysel hesap yerine kaynakların bir havuzda toplanması sistemine geçilmişti. Sigortalıların sistemden yararlanmaları, kendi hesaplarına yatırılan parayla sınırlı değildi. Havuz sistemi nedeniyle, sosyal güvenliğin temelini oluşturan dayanışma ortaya çıkmıştı. Ayrıca, işverenler de sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunmaya başlamışlardı.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesine kadar, bu uygulamalar Avrupa ülkelerinde yaygınlaştı. Sosyal güvenlikte ikinci büyük atılım, Lord Beveridge'in ünlü raporu sonrasında gündeme geldi. Devlet de sosyal güvenliğin finansmanına katılmaya başladı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde yaşanan Altın Çağ'da, sosyal güvenlik sistemi özellikle Avrupa ülkelerinde hızla güçlendi. Bazı ülkelerde yalnızca vergi gelirleriyle finanse edilen sosyal güvenlik sistemleri geliştirildi [1].

1970'li yıllardan itibaren kapitalizmin Altın Çağı'nın sona ermesi ve durgunluk ve bunalımlar döneminin yeniden başlaması, "sosyal devlet"in ve gelişkin bir sosyal güvenlik sisteminin finanse edilip edilemeyeceği konusunda tartışmaları gündeme getirdi. Sosyal güvenliğin bazı alanlarında hak kayıpları yaşandı. Ancak, Avrupa Birliği'nin son genişleme öncesindeki 15 ülkesine bakıldığında, sosyal güvenlik sistemlerinin çok fazla darbe almadan varlıklarını sürdürdükleri de görülmektedir.

Bu yazı, bu genel çerçeve içinde dinamikleri kavramayı amaçlamaktadır.

Biyolojik, Toplumsal ve Ekonomik Tehlikeler

Ücretlinin yaşamında bazı biyolojik, toplumsal ve ekonomik tehlikeler, hem gelir getirici çalışmayı engeller, hem de sıkıntının aşılabilmesi için ek gideri (muayene, ilaç, protez, özel bakım, v.b.) gerektirir.

Hastalık, iş kazası, meslek hastalığı, yaşlılık, malullük, ölüm, analık bu niteliktedir. Bu tehlikelere karşı kişinin korunması (gelir kaybının bir bölümünün telafisi, tedavi giderlerinin karşılanması, dul ve yetimlerin geçiminin sağlanması, v.b.) sosyal güvenliğin en önemli amacıdır.

Bir dönem işçilerin kendi aralarında kurdukları yardımlaşma sandıklarının en önemli amaçlarından biri, işsizlik durumunda bir gelir güvencesinin olmasıydı.

* *YOL-İŞ Sendikası Eğitim Dairesi Başkanı, ODTÜ İktisat Bölümü Ek Zamanlı Öğretim Görevlisi.*

Bugün çok az sayıda ülkede sendikaların denetiminde ve yönetiminde işsizlik sigortaları hala işlemekle birlikte, bu güvence artık bir sosyal güvenlik kurumu tarafından sağlanmaktadır.

Nüfusu artırma çabalarının bir aracı da, ücretli çalışanlara aile veya çocuk parasının ödenmesidir. Ayrıca, aile ilişkilerinin iyice zayıflaması ve tek-ebeveynli ailelerin yaygınlaşmasıyla birlikte, yaşlıların bakımı için bir düzenleme gerekebilir.

Diğer taraftan, çeşitli nedenlerle asgari bir gelirin altında kalan kişilerin toplumsal dışlanmışlıklarını önlemek amacıyla devlet yardımı da gerekli olabilir.

Sosyal Güvenlik Sistemindeki Gelişmelerin Dinamikleri

Sömürüye dayalı bir sistem olan kapitalizm, hangi dinamiklerin sonucunda sosyal güvenliğin finansmanına önemli kaynaklar ayırmaya başladı? "İşçi sınıfının örgütlü mücadelesi sosyal güvenlik alanında büyük adımların atılmasını sağladı" biçimindeki bir değerlendirme, gelişmeleri açıklama açısından son derece yetersizdir. İşçilerin örgütlü gücünün etkisi bulunmaktadır; ancak kapitalizmin emperyalist aşamasına geçilmesiyle birlikte sömürünün kaynağının çeşitlenmesi, sömürü miktarının artması ve ayrıca sosyalizm-komünizm alternatifinin (ülke içinde ve uluslararası düzeyde) kapitalizm için ciddi bir tehdit olarak gündeme gelmesi, sosyal güvenlik alanındaki gelişmelerin açıklanmasında daha önemli etmenler olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, genel ekonomik durum ile sermayenin birikiminde ulaşılan düzey ve sermayenin izlediği yatırım ve kar gerçekleştirmesi politikaları da bu süreci derinden etkilemektedir.

Bu gelişimi kavramak açısından en yararlı örnek, Almanya'nın yaşadığı süreçtir.

Almanya'da sendikaların kurulmasına ilişkin ilk hukuki düzenlemeler 1861 yılından itibaren yapıldı. Bu alandaki son tüzel kısıtlamalar da 1869 yılında kaldırıldı. 1860'lı yıllardan itibaren, Almanya'da işçi örgütleri kurulmaya ve yaygınlaşmaya başladı. Ferdinand Lassalle'ın girişimleri sonucunda 23 Mayıs 1863 tarihinde Genel Alman İşçileri Birliği (ADAV: Allgemeiner Deutscher Arbeiterverein) kuruldu ve bu örgütün başkanlığına Lassalle getirildi **(Schuster, D; 1985: 14)**. Almanya bu yıllarda merkezi bir devlet oluşturamamıştı; aralarında yakın ekonomik ilişkiler bulunan prenslikler vardı. Almanya, 1870-71 Fransız-Alman Savaşı sonrasında, 1871 yılında kuruldu.

1877 yılında yayımlanan istatistiklere göre, Almanya'da 26 merkezi federasyon ve 5 yerel örgütlenmede toplam 49 bin dolayında işçi sendika üyesiydi **(Schuster, D; 1985: 20)**.

Bu yıllarda Almanya'nın sömürgeleri yoktu. Ancak, yeni oluşturulan Alman İmparatorluğu'nun güçlenmesi gerekiyordu. Bunun bedelini Alman işçi sınıfı ödedi. Başbakan Bismarck tarafından 19 Ekim 1878 tarihinde Alman Meclisi'nden çıkartılan bir kanunla, sosyal demokrat, sosyalist veya komünist nitelikteki çabalarla kurulu düzeni tahrip etmeye çalışan örgütlenmeler yasaklandı. Bu yasağı ihlalin yaptırımı, sıradan üyeler için 500 Alman Markı para cezası veya üç ay süreyle hapisti. Yöneticiler için daha ağır cezalar öngörülüyordu. Yasa ilk olarak çıktığı biçimiyle 1881 yılına kadar yürürlükte kalacaktı. Ancak, yasanın uygulama süresi 1890 yılına kadar uzatıldı.

Alman Sosyal Demokrat Partisi, bu cezaları göze alamadı. Partinin resmi yayın organı olan İleri Dergisi'nde, "gereksiz illegaliteden" kaçınılması istendi ve şiddete dayalı direnme hareketlerinin yalnızca gericiliğe hizmet edeceği tekrar tekrar vurgulandı[2]. Alman işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi geri adım attı; Alman sendikalarının hemen hemen tamamı kapatıldı. Partinin ve sendikaların yayınlarının yayımı da durduruldu.

Yasanın 19 Ekim 1878 günü kabul edilmesinin ardından büyük bir baskı da uygulanmadı. 12 yıllık "baskı" döneminde, 800 kişi, kendi kentlerinden başka yerlerde ikamete zorlandı. Yargılanan tüm sosyal demokratların ve tüm sendikacıların toplam hapis cezası 600 yılı ancak aşıyordu **(Schuster, D.; 1985: 24)**. Kimse öldürülmedi. Kimse işkencede ölmedi veya sakat kalmadı[3]. Birçok kişi, bu "baskılardan" kurtulabilmek için başka ülkelere göç etti. Ayrıca, bu dönemde Alman Parlamentosu'nda sosyal demokratlar varlıklarını ve çalışmalarını sürdürdüler. Bu dönemde bazı sendikaların faaliyeti durdurulurken, bazı sendikalar da kendi çalışmalarını kendileri sona erdirdiler **(Schuster, D.; 1985: 24-5)**.

Alman Devleti'nin kurulmasında büyük katkısı olan Bismarck, sömürgecilik konusunda "çağın gerisinde kalmıştı"; sömürgecilik için yapılan harcamaların, sömürgeciliğin getirisinden çok daha fazla olduğunu ve İngiltere'nin ve Fransa'nın da sömürgecilik politikalarını bıraktığını düşünüyordu. Bu koşullarda, Almanya'nın güçlenebilmesi için gerekli kaynak, ülke içinden yaratılacaktı. Bunun yolu ise işçi sınıfının sendikal ve siyasal örgütlenmelerinin yasaklanmasıydı. 1878 yılındaki yasa bu amaçla çıkarıldı. Ancak gelişen Alman kapitalizmi daha "gerçekçi" idi ve Almanya 1884 yılından itibaren sömürgeler edinmeye başladı. 1888 yılında iktidara gelen İmparator II. William ise 1890 yılında Bismarck'ı görevden aldı.

1900'lü yılların başlarında Almanya'nın sömürgelerinin toplam alanı yaklaşık 2.5 milyon kilometre kareyi (Türkiye'nin 3 katı), bu bölgelerin toplam nüfusu ise 14.7 milyonu bulmuştu **(Austin, O.P.: 1901: 2845)**. Almanya, sömürgelerin arazisi ve nüfusu bakımından, İngiltere ve Fransa'dan sonra, üçüncülük için Belçika ile yarışıyordu.

Alman Devleti'nin 1878 yılında Alman sosyal demokrasisine ve Alman işçi sınıfına getirdiği örgütlenme ve çalışma yasağı, hiçbir kitlesel tepkiye yol açmamıştı;

Alman işçi sınıfı teslimiyeti kabul etmişti. Yasak yasası 12 yıl süreyle uygulandı. Yasadaki yasakların ihlalinin cezası düşüktü. Alman işçi sınıfı bu yasakları sömürgelerin elde edilmesi öncesinde kitlesel biçimde ihlal etmedi. Yasak yasasının kaldırılarak Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin ve Alman sendikalarının yeniden faaliyete geçmesi konusunda siyasal taleplerle önemli kitlesel eylemler gerçekleştirilmedi. Yasak, Alman Devleti ve Alman burjuvazisi, sömürgecilikte önemli adımlar atıp, bir parçasını Alman işçi sınıfına verdiğinde onları yanına çekebileceği miktarda ek kaynak yarattığında, bir süreç içinde kaldırıldı. Almanya'ya demokrasi, 1890 yılında işçi sınıfının "anlı, şanlı, kanlı mücadeleleri" sayesinde değil, ağırlıklı olarak emperyalist sömürü sayesinde geldi.

Alman işçi sınıfı bu munis, kurallara uyan[4], teslimiyetçi ve işbirlikçi tavrının ödülünü aldı. Sömürgelerin yağmalanması sayesinde sağlanan kaynaklarla Almanya'da 1890 sonrasından itibaren büyük bir ekonomik gelişme sağlandı. Bu ekonomik gelişme, işçi sınıfının sendikalaşma hakkına, çalışma koşullarına ve yaşam düzeylerine de yansıdı. Alman işçi sınıfının, emperyalist yayılmacılık döneminde çalışma ve yaşama koşullarının gelişmesi, işçilerin düzene karşı tepkilerini iyice azalttı.

Anderson da, Alman işçilerinin "büyük bölümünün" ücretlerinin bu dönemde yükseldiğine ve yükselen ücretlerle birlikte kitlesel tüketimde büyük artışlar olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, Bismarck'ın başlattığı kapsamlı sosyal mevzuat, daha sonraki yıllarda İmparatorlar tarafından da, "sosyalizmin yelkenlerindeki rüzgarı almak" amacıyla sürdürüldü **(Anderson, E; 1973: 11)**.

Dünyada işverenlerin de prim ödeyerek katkıda bulunduğu ilk sağlık-hastalık sigortası 1883 yılında Bismarck'ın girişimleri sonucunda Almanya'da kuruldu. Alman Parlamentosu'ndaki sosyal demokratlar, sigorta fonunun işçilerce yönetilmesini istediler. İşçiler için ilk kaza sigortası ise Almanya'da 1884 yılında kabul edildi. İlgili yasanın Parlamento'da kabulü sırasında sosyal demokratlar, aleyhte oy kullandı. 1889 yılında ise, yine sosyal demokratların karşı çıkmasına karşın, sakatlık ve yaşlılık aylığı ödenmesini sağlayan sigorta programları kabul edildi. Diğer bir deyişle, sosyal güvenlik alanındaki bu önemli ilk kazanımlar, Alman işçi sınıfının hiçbir mücadelesi olmaksızın, sosyal demokratların seçim başarısının Alman devletinde yarattığı korku nedeniyle elde edildi ve gelişen ve sömürgeler elde etmeye başlayan Alman ekonomisinin sağladığı olanaklarla finanse edildi. Bir süre sonra Alman sosyal demokratları emperyalist döneme uyum sağlayıp emperyalist sömürünün ürünlerinden yararlanmayı kabullenince, sosyal demokratlar konusunda duyulan bu korku da sona erdi.

Günümüzün Avrupa Birliği'ni oluşturan ülkelerinin önde gelenlerinde (İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya) sosyal güvenlik sistemlerinin gelişiminin kavranabilmesi için, emperyalist sömürü ve siyasal alternatiflerin ülke içinde ve uluslararası düzeydeki gücünün dikkate alınması gereklidir. Bu açıdan, 1917 Rus Devrimi'nin ve 1945 sonrasında komünist partilerin iktidarda olduğu ülke sayısının artmasının etkisi dikkate alınmalıdır (Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, İtalya'da ve Fransa'da komünist partileri koalisyon hükümetlerinde bulunuyordu). Sosyal güvenlikte İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan sıçramanın en önemli nedenlerinden biri, 1917 sonrasında yalnızca Sovyetler Birliği varken, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki 3-4 yıllık süre içinde Avrupa'da Demokratik Alman Cumhuriyeti, Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya, Polonya, Romanya, Yugoslavya, Arnavutluk, Letonya, Litvanya, Estonya'da komünistlerin iktidara gelmesi, Yunanistan'da bir iç savaşın yaşanması ve Fransa ile İtalya'da komünist partilerinin artan gücüdür.

Sosyal güvenlik alanında 1970'li yıllardan itibaren başlayan sorunların bir nedeni, tıptaki büyük gelişmelerin bazı hastalıklarda pahalı çözümler üretmesi, ortalama ömrün artması (emekli aylığı alınan sürenin uzaması), yapısal işsizliğin ortaya çıkması ve aile ilişkilerinin gevşemesidir. Ayrıca, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesinde yeni bir aşamaya sıçranması ve iletişim ve ulaştırma teknolojilerinde yaşanan büyük atılımlar sayesinde ulusötesi sermayenin üretimi dünya ölçeğinde planlayabilmesi ve kar gerçekleşmesini istediği ülkelerde yapabilmesi de Avrupa Birliği ülkelerinde sosyal güvenlik sistemi açısından sorunlar yaratmıştır ve yaratmaktadır.

Avrupa Birliği'nde Tekelci Kapitalizm Geçerlidir

Avrupa Birliği'nde geçerli üretim biçimi, kapitalizmdir. AB kapitalizmi, yüzyılların sömürgecilik geleneğinin getirdiği alışkanlıklar ve yeteneklerle, kendi işçi sınıfına da önemli kazanımlar sağlamıştır ve sağlamaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinin tekelci sermayeleri, bu ortak güçten yararlanarak, azgelişmiş ülkeleri etkili bir biçimde sömürmektedir. Bu sömürü sayesinde, Avrupa Birliği ülkelerinin sermayedarlarının karlarının kaynağı, kendi ülkelerinde el koydukları artık-değerden daha da önemli olarak,

(a) azgelişmiş ülkelere değerlerinin çok üzerinden sattıkları mallardan ve hizmetlerden elde ettikleri tekel karlarıdır,

(b) azgelişmiş ülkelerin doğal kaynaklarını yağmalamaktan veya değerlerinin altında fiyatlarla satın almaktan kaynaklanan gelirlerdir,

(c) azgelişmiş ülkelerin işçi sınıflarından el koydukları büyük artık-değerdir ve ,

(ç) azgelişmiş ülkelerden döviz spekülasyonu geliri ve faiz geliri olarak aktardıkları büyük gelirlerdir.

Dünyanın en büyük ulusötesi tekellerinden olan DaimlerChrysler, Royal Dutch/Shell Group, AXA, BP Amoco, Volkswagen, Siemens, Allianz, ING Group, Deutsche Bank, Assicurazioni Generali, E.On, Fiat, Metro, Total Fina Alf, Vivendi, Unilever, Fortis, Prudential, CGNU,

Peugeot, Renault, BNP Paribas, Carrefour, HSBC, ABN Amro, Munich Re Group, RWE Group, Deutsche Telekom, BMW, Koninklijke Ahold, ENI, Suez Lyonnaise des Eaux, Royal Philips Electronics, Credit Agricole, Thyssen Krupp, Danone, BASF gibi şirketler, Avrupa Birliği ülkelerinden kaynaklanan sermayedir.

Avrupa Birliği ülkeleri, bu sömürü çarkının işleyişini sürdürebilmek amacıyla, büyük söz haklarının bulunduğu Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi örgütleri de etkili birer araç olarak kullanmaktadır. Avrupa Birliği, bu çerçevede, emperyalist bir güç merkezidir.

"Avrupa Sosyal Modeli" Emperyalist Sömürüye Dayanmaktadır

Avrupa işçi sınıfı da, bu yağma ve sömürüden pay almakta, bu yağma ve sömürüde suç ortağı olmaktadır. "Avrupa sosyal modeli", yağmanın ganimetinin daha adaletli paylaşılmasının adıdır. "Avrupa sosyal modeli," kendi yarattığını adil ve sömürüsüz bir biçimde paylaşan bir "sosyal model" değildir. "Avrupa sosyal modeli," başka ülkelerin sömürülmesinden ve yağmalanmasından elde edilen kaynakların bir bölümünün "sus payı" ve hatta "ortaklık payı" olarak işçi sınıfına aktarıldığı bir "sosyal model"dir; adaletsizliğe, yağmaya, zulme suç ortaklığına dayalı bir sistemdir. Bu nedenle de, Avrupa işçi sınıfı, Avrupalı sermayedarlara ve emperyalist politikalar uygulayan Avrupa hükümetlerine, haklı ve doğru olarak, "sosyal ortak" demektedir.

Avrupa işçi sınıfı günümüzde yüksek ücretlerden, iş güvencesinden, kısa çalışma süresinden, gelişkin işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinden, bir ölçüde yönetime katılmadan, gelişkin bir sosyal güvenlik sisteminden yararlanabilmektedir. İşsizlik de Türkiye'ye göre azdır ve işsizler sosyal güvenlik sisteminin koruyuculuğu altındadır. Bu nedenle, Avrupa işçi sınıfının çok büyük bölümü hayatından memnundur. Avrupa işçi sınıfının şikayetçi olduğu konu, bir dönem üretimi kendi ülkelerinde yapan ve karlarını kendi ülkelerinde gösteren (gerçekleştiren) ulusötesi şirketlerin, günümüzde üretim birimlerini ve böylece istihdam olanaklarını azgelişmiş ülkelere kaydırmaları ve kar gerçekleştirmelerini de vergi cenneti ülkelere kaydırarak ödedikleri vergiyi azaltmalarıdır. Böylece, yeni uluslararası iş bölümü, Avrupa Birliği ülkelerinde işsizliği artırmakta ve sosyal devletin (özellikle sosyal güvenliğin) finansmanında zorluklara neden olmaktadır. Bu nedenle, Avrupa işçi sınıfı, kendi devletleri ve Avrupa Birliği devleti ile daha yakın bir ilişki, işbirliği ve dayanışma içine girerek, ulusötesi şirketlerin istihdamlarını ve karlarını Avrupa'da tutmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Sermayenin küreselleşmesi Avrupa işçi sınıfını enternasyonalist yapmamakta, daha da bencilleştirmekte ve kendi sermayedarları ve hükümetleriyle daha yakın bir işbirliği ve "ortaklık" içine itmektedir.

Eski Yunanistan'da demokrasi vardı; ancak bu demokrasi, köleler için değil, yalnızca yurttaşlar içindi. Avrupa Birliği de, azgelişmiş ülkeleri yağmalar ve halklarını sömürürken ve dünyadaki gerici rejimlere ancak çıkarları gerektirdiğinde tepki gösterirken, kendi içinde demokrasi uygulamaktadır. Diğer bir deyişle, Avrupa Birliği'nin emperyalist politikaları, Avrupa ülkelerinin halklarının çok büyük bir bölümünü oluşturan Avrupa işçi sınıfı tarafından da onaylanmaktadır. Avrupa emperyalizminin yağma ve sömürüsünden pay alan ve bu sayede gelişmiş bir sosyal güvenlik sisteminden yararlanan Avrupa işçi sınıfı, bu yağma ve sömürünün devamı için gerekli siyasal desteği de vermektedir. Avrupa işçi sınıfı, üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçirilmesine karşıdır. Avrupa işçi sınıfı kapitalizmi savunmaktadır. Avrupa işçi sınıfı geçmişte sömürgeciliği savunmuştur ve günümüzde de çağdaş emperyalist sömürüyü savunmaktadır. Köleci düzende Yunanistan'da yurttaşlar için geçerli olan demokrasi, köleci düzenin devamını savunmuştur. Günümüzde de, kapitalist düzende Avrupa Birliği işçi sınıfları için geçerli olan demokrasi ve "Avrupa sosyal modeli", emperyalist düzenin devamına gereken desteği vermektedir. Bu nedenle, emperyalist sömürü sona erdirilmediği sürece, "sermayenin Avrupası" ile "emeğin Avrupası" arasında bir fark yoktur. Avrupa işçi sınıfı, bugün son derece bilinçli ve deneyimli olarak, emperyalizmi onaylamakta ve desteklemektedir. Günümüz koşullarında, Avrupa sermayesinin istediği Avrupa ile Avrupa işçi sınıfının istediği Avrupa arasında özde bir fark yoktur. Avrupa Birliği işçi sınıfı, gerek demokratik bir biçimde gerçekleştirilen seçimlerde verdikleri oylarla, gerek üyesi bulundukları sendikaların izlediği çizgiyle, Avrupa Birliği'nin ve Birliği oluşturan ülkelerin emperyalist politikalarını desteklemektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olan gelişkin sosyal güvenlik sistemi, bu desteğin karşılığıdır.

Avrupa İşçi Sınıfı Sosyal Devletin Geniş Olanaklarından Yararlanmaktadır

Avrupa işçi sınıfı, emperyalist sömürüyle finanse edilen sosyal devlet sayesinde önemli sosyal haklara ve güvencelere sahiptir.

Avrupa Birliği'nde sosyal güvenlik ve sosyal koruma, yurttaşların yaşamını, doğum öncesinden mezara kadar güvence altına almaktadır.

Avrupa Birliği'nin çekirdeğini oluşturan 15 ülkede, 2000 yılında, gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde 27.3'lük bölümü bu amaçla ayrılmaktaydı **(European Commission; 2003: 175)**. Yurttaşlar, hastalık, iş kazası, meslek hastalığı, analık, sakatlık, yaşlılık, ölüm, işsizlik gibi risklere karşı sosyal güvenlik kuruluşlarının ve devletin güvencesi altındaydı. Aile yardımı yapılıyor, belirli bir gelir düzeyine ulaşamayan kişilere "güvenceli yeterli kaynak" sağlanıyordu. Yaşlılar için bakım güvencesi de uygulanıyordu [5].

Yaklaşık son 10 yıllık döneme bakıldığında, sosyal devleti zayıflatmaya yönelik girişimlere karşın, Avrupa Birliği ülkelerinde sosyal koruma harcamalarının gayri safi yurtiçi hasılaya oranında bir düşüş gözlenmemektedir **(Eurostat; 2005:15)**.

Sosyal Koruma Harcamalarının Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya Oranı (%)

Ülke	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
15 ülke	28.4	28.2	28.4	28.0	27.5	27.4	27.3	27.6	28.0
Fransa	30.5	30.7	31.0	30.8	30.5	30.2	29.8	30.0	30.6
İngiltere	28.6	28.2	28.1	27.5	26.9	26.5	27.1	27.6	27.6
Almanya	28.3	28.9	30.0	29.5	29.3	29.6	29.6	29.8	30.5
İtalya	26.0	24.8	24.8	25.5	25.0	25.2	25.2	25.6	26.1

Avrupa Birliği ülkelerinde sabit fiyatlarla kişi başına sosyal koruma harcamasına bakıldığında, sürekli bir artış ortaya çıkmaktadır. Gayri safi yurtiçi hasıladaki artışlar, sosyal koruma alanına da yansıtılmıştır. Böylece, sosyal güvenlikte bu dönemde önemli bir gerilemeden söz etmek olanaklı değildir. Sendikaların üye sayısı düşmüştür; sendikalaşma oranı azalmıştır; ancak emperyalist sömürü yeni küreselleşme koşullarında daha etkili bir biçimde sürdürüldüğünden, işsizlik artsa ve ulusötesi şirketlerin kar gerçekleşmelerinin bir bölümü başka ülkelere kaydırılsa bile, emperyalist ülke işçi sınıfları sosyal güvenlik kazanımlarından önemli kayıplar yaşamamıştır **(Eurostat; 2005: 16).**

Kişi Başına Sosyal Koruma Harcaması (1995 yılı fiyatlarıyla, ECU/EURO)

Ülke	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
15 ülke	4913	4986	5065	5070	5129	5129	5352	5465	5606
Fransa	5997	6133	6244	6184	6331	6498	6587	6733	6945
İngiltere	4442	4175	4336	5173	5326	5538	6352	6437	6563
Almanya	6247	6647	6754	6460	6528	6786	6863	6932	7112
İtalya	4158	3631	4026	4278	4255	4354	4446	4567	4736

Bu süreçte ilgi çekici diğer bir gelişme, yaklaşık son 10 yıllık dönemde emperyalist ülkelerde sosyal güvenliğin finansmanında devletin rolünün daha da artmış olmasıdır. Sosyal güvenliğin finansmanında işverenlerin katkısının oranı genelde değişmemiştir **(Eurostat; 2005: 90).**

İşveren Katkılarının Toplam Sosyal Koruma Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülke	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
15 ülke	38.9	39.1	38.9	38.5	38.3	38.0	38.6	38.9	38.9
Fransa	47.7	47.4	46.8	46.6	46.2	46.4	46.1	45.9	45.9
İngiltere	25.8	25.4	25.7	26.1	27.3	28.0	29.9	30.2	31.2
Almanya	40.6	40.2	38.1	37.9	37.5	36.8	38.0	37.9	37.0
İtalya	48.3	50.3	50.9	51.2	44.7	43.2	42.8	42.8	42.3

Buna karşılık, sosyal güvenliğin finansmanında sigortalının katkısında bir azalma gözlenmektedir. 15 ülke toplamı ele alındığında, bu oran 1994 yılında yüzde 24.4 iken, 2002 yılında yüzde 21,4 olmuştur **(Eurostat; 2005:91).**

Sigortalının Katkılarının Toplam Sosyal Koruma Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülke	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
15 ülke	24.4	24.7	24.8	24.8	23.0	22.7	22.4	21.7	21.4
Fransa	27.6	27.5	28.0	26.4	20.2	20.3	20.6	20.8	21.0
İngiltere	22.3	23.3	23.9	251	25.4	23.9	22.5	19.5	18.8
Almanya	28.9	28.7	28.9	29.2	28.8	28.2	27.7	27.7	27.3
İtalya	16.4	17.3	17.3	17.0	14.8	14.8	14.9	14.7	14.9

Sosyal güvenliğin finansmanına devletin katkısı ise, 15 ülke toplamında, 1994 yılında yüzde 32.7'den yüzde 36.8'e yükselmiştir. Diğer bir deyişle, sosyal devletin zayıflaması tartışmalarına karşın, sosyal güvenliğin artan maliyetinin finansmanında devletin sorumluluğu azalmamıştır; artmıştır **(Eurostat; 2005:92).**

Devletin Katkılarının Toplam Sosyal Koruma Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülke	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
15 ülke	32.7	32.2	32.4	32.9	35.1	35.7	35.6	36.0	36.8
Fransa	21.5	21.5	21.9	23.9	30.9	30.4	30.5	30.4	30.4
İngiltere	51.0	50.5	49.5	48.0	46.4	46.9	46.4	48.5	48.4
Almanya	28.7	28.5	30.3	30.2	31.2	32.8	32.1	32.4	33.9
İtalya	33.1	30.0	29.3	29.5	38.2	38.9	40.6	41.0	41.4

AB ülkelerinin ortak bir özelliği, sağlık harcamalarının yüksekliğidir. Buna bağlı olarak, bebek ölüm oranı çok düşüktür; doğumda yaşam beklentisi yüksektir. Yüksek sağlık harcamalarının finansmanında, kamu harcamaları belirleyicidir. Kamu harcamalarının finansmanı ise, ülke tekellerinin dünya çapında sürdürdükleri faaliyetlerden elde edilen yüksek karlar üzerinden ödenen vergiler ile yaratılan iş olanaklarından yararlanan işçilerin ödedikleri gelir vergileri sayesinde sağlanmaktadır. Aşağıdaki çizelgede, 2001 yılında 15 AB ülkesinde ve Türkiye'de sağlık harcamalarına ilişkin temel veriler yer almaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde yüksek gayri safi yurtiçi hasılaya karşın, kamu sağlık harcamalarının oranı Türkiye'ye göre çok daha yüksektir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin bazı ülkelerinde özel sağlık harcamalarının payı, Türkiye'dekinin altındadır; çünkü sağlık hizmetleri sosyal devlet anlayışı içinde sunulmaktadır. Kişi başına yıllık sağlık harcaması ise, çeşitli ürünlerin fiyat farklılıklarını ortadan kaldıracak biçimde, satınalma gücü paritesi biçiminde verilmiştir. Buna göre, Avrupa Birliği ülkelerinin kişi başına yıllık sağlık harcamaları, Türkiye'dekinin 5- 10 katıdır. 100 bin kişi başına hekim sayısında da büyük farklar söz konusudur **(UNDP; 2004):**

Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Türkiye'de Sağlık Harcamaları ve Hekim Sayısı

	Kamu sağlık harcamalarının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı(%)	Özel sağlık harcamalarının gayri safi yurt içi hasılaya oranı (%)	Kişi başına yıllık sağlık harcaması (satınalma gücü paritesi, ABD$)	100 bin kişi başına hekim sayısı (1990-2000)
Almanya	8.1	2.7	2 820	363
Avusturya	5.6	2.5	2 259	323
Belçika	6.4	2.5	2 481	419
Danimarka	7.0	1.5	2 503	366
Finlandiya	5.3	1.7	1 845	311
Fransa	7.3	2.3	2 567	330
Hollanda	5.7	3.3	2 612	328
İngiltere	6.2	1.4	1 989	164
İrlanda	4.9	1.6	1 935	239
İspanya	5.4	2.2	1 607	329
İsveç	7.5	1.3	2 270	287
İtalya	6.3	2.1	2 204	607
Lüksemburg	5.4	0.6	2 905	254
Portekiz	6.4	2.9	1 618	318
Yunanistan	5.2	4.1	1 522	438
Türkiye	3.6	1.5	294	123

Bu duruma bağlı olarak, Avrupa Birliği'ndeki insanlar daha uzun süre yaşamaktadır ve bebek ölüm oranları son derece düşüktür. Aşağıdaki çizelgede de görüleceği gibi, doğumda yaşam beklentisi 80 yıla yakındır ve bu süre son 30 yıllık dönemde önemli sayılabilecek bir biçimde artmıştır. Canlı 1000 doğumda bebek ölüm oranlarında da son 32 yılda önemli düşüşler sağlanmıştır. Türkiye'deki ölüm oranları ise, kıyaslanmayacak kadar yüksektir.

Doğumda Yaşam Beklentisi ve Bebek Ölüm Oranları

	Doğumda Yaşam Beklentisi (Yıl) 1970-1975	Doğumda Yaşam Beklentisi (Yıl) 2000-2005	Bebek Ölüm (Canlı 1000 Doğumda) 1970	Bebek Ölüm (Canlı 1000 Doğumda) 2002
Almanya	71.0	78.3	22	4
Avusturya	70.6	78.5	26	5
Belçika	71.4	78.8	21	5
Danimarka	73.5	76.6	14	4
Finlandiya	70.7	78.0	13	4
Fransa	72.4	79.0	18	4
Hollanda	74.0	78.3	13	5
İngiltere	72.0	78.2	18	5
İrlanda	71.3	77.0	20	6
İspanya	72.9	79.3	...	...
İsveç	74.7	80.1	11	3
İtalya	72.1	78.7	...	...
Lüksemburg	70.7	78.4	19	5
Portekiz	68.0	76.2	53	5
Yunanistan	72.3	78.3	38	5
Türkiye	57.9	70.5	150	36

Avrupa Birliği'nin üyesi 15 ülkede ortalama ömür son 40 yılda ciddi bir artış göstermiştir. 1960 yılında erkekler için 67.4 yıl olan bu süre, 2000 yılında 75.3'e yükselmiştir. Kadınlar içinse 1960 yılında 72.9 yıl olan ortalama ömür, 2000 yılında 81.4 yıla çıkmıştır **(European Union; 2004:14).**

Avrupa Birliği ülkelerindeki bu genel gelişim, Almanya özelinde daha açık bir biçimde görülebilir.

Almanya'da sosyal güvenlik sistemi içinde kapitalizmin Altın Çağı'nın sona erdiği bir dönemle (1973 yılındaki durumla) 2004 yılındaki durum karşılaştırıldığında, sigorta kolları, kapsam, hak kazanma koşulları ve sağlanan yardımlar açısından bir bütün olarak yapılacak değerlendirme, sigortalılar lehine gelişme olduğunu göstermektedir [6].

Günümüzde Almanya'da uygulanan sosyal güvenlik hakları aşağıda özetlenmektedir **(European Commission Employment and Social Affairs; 2004):**

Almanya'da ücretli çalışanlar, mesleki eğitimde bulunanlar, emekliler, işsizler, yüksek öğrenimdeki öğrenciler, çiftçiler, çiftliklerdeki ücretsiz aile çalışanları, artistler, yazarlar ve bu kişilerin bakmakla yükümlü bulundukları kişiler, sağlık sigortasının kapsamındadır. Sağlık sigortasından yararlanmak için belirli bir süre çalışmış olma koşulu yoktur. Sağlık yardımlarından yararlanmada bir azami süre de bulunmamaktadır. Sigortalı, tedavi sürecinde doktor giderlerine katkıda bulunmamaktadır. Yalnızca, tedavinin parçası olarak masaj, banyo veya fizik tedavisi gibi uygulamalarda giderlerin yüzde 15'i hastadan alınmaktadır. Sigortalı, reçete başına yalnızca 4-5 Euro katkıda bulunmaktadır. Hastanın evde bakılması durumunda bakıcı veya para yardımı yapılmaktadır.

İşçinin hastalanması durumunda, işveren, 6 haftaya kadar işçinin ücretini tam olarak ödemeye devam etmektedir. Daha sonraki dönemde ise, işçinin ücretinin yüzde 70-90'ı oranında bir hastalık parası ödenmektedir. Bu ödeme, aynı hastalık için, üç yıllık dönemde 78 haftayla sınırlandırılmıştır.

Analık sigortasından sigortalı kadın ile sigortalı erkeğin eşi veya kızları yararlanabilmektedir. Hastanın doğum öncesi bakımları, doğumu, doğum sonrası evde bakımı, gerekli ilaçlar ve araçlar, sigorta tarafından karşılanmaktadır. Analık izni, doğumdan önce 6 hafta, doğumdan sonra 8 haftadır. Bu süre içinde doğum yapan kadın işçinin geçici işgöremezlik ödeneği ile işyerinden aldığı net ücret arasındaki fark, yasa gereği, işverence karşılanmaktadır.

Almanya'da herkesin yararlanabildiği ve vergilerle finanse edilen çocuk yardımı uygulaması vardır. Normal olarak 18 yaşın altındaki çocuklar için bu yardım verilmektedir. Ancak bazı koşullarda daha büyük çocuklar için de ödeme yapılmaktadır. Aylık ödeme miktarı, birinci çocuk için 154 Euro, ikinci çocuk için 154 Euro, üçüncü çocuk için 154 Euro ve daha sonraki her çocuk için 179 Euro'dur.

Almanya'da herkesin yararlanabildiği ve vergilerle finanse edilen çocuk yetiştirme yardımı uygulaması vardır. Çocuğun doğumundan sonraki ilk 24 aylık dönemde her ay 307 Euro ödenmektedir. Aile isterse 12 aylık dönemde ayda 460 Euro alabilmektedir.

Tek ebeveynli ailelerde çocuklar için 12 yaşına kadar ayda eski eyaletlerde 151 Euro, yeni eyaletlerde 134 Euro ödenmektedir.

Almanya'da hem işsizlik sigortası, hem de işsizlik yardımı vardır. İşsizlik sigortasına hak kazanabilmek için, son üç yıllık dönemde en az 12 ay çalışmış olmak gereklidir. İşsizlik sigortasından işsizlik ödeneği ödemesi sona eren kişiye, tümüyle vergi gelirlerinden finanse edilen işsizlik yardımı yapılmaktadır. İşsizlik ödeneğinin miktarı, çocuksuz işçiler için net gelirin yüzde 60'ı, çocuklu işçiler için yüzde 67'sidir. İşsizlik yardımı ise çocuksuz işçiler için net gelirin yüzde 53'ü, çocuklu işçiler için yüzde 57'sidir. İşsizlik ödeneği ödeme süresi, işçinin yatırdığı prime ve yaşına bağlı olarak 6 ayla 32 ay arasında değişmektedir. İşsizlik yardımının ise süresi yoktur.

Almanya'da herkesin belirli bir yaşam standardını sağlayabilmesi için ihtiyaç içinde olanlara "sosyal yardım" adı altında para ödenmektedir. Bu ödemenin süresi yoktur; ihtiyaç durumu devam ettiği sürece ödeme yapılmaktadır. Almanya'da ikamet eden Alman vatandaşları ve tüm Avrupa Birliği ülkeleri vatandaşları, siyasi sığınma hakkı tanınanlar ve bazı yabancılar bu haktan yararlanabilmektedir. Başka ülkelerde ikamet eden Almanlar, ancak belirli koşulları yerine getirmeleri durumunda, bu parayı alabilmektedir. Sosyal yardımı alabilmek için herhangi bir yaş koşulu yoktur. Sosyal yardım miktarı ayda en az 279 Euro'dur. Örneğin, tek başına yaşayan bir kişinin aylık sosyal yardımı 339 Euro iken, çocuksuz iki kişinin aylık sosyal yardımı 613 Euro'ya çıkmaktadır. 8, 10 ve 12 yaşlarında üç çocuğu olan bir çiftin aylık sosyal yardımı 1294 Euro'yu bulmaktadır. Bunlara ek olarak, konut ve ısınma gideri olarak tek başına yaşayanlara ayda 303 Euro, iki kişi yaşayanlara 400 Euro ödenmektedir.

Almanya'da bazı eyaletlerde görme engellilere ayda 166 – 567 Euro yardım yapılmaktadır.

Almanya'da uzun dönemli bakım sigortası, çeşitli nedenlerle sürekli ve düzenli olarak bir başkasının yardımına gereksinim duyanlar için geliştirilmiştir. Uzun dönemli bakım sigortasına prim ödememiş olanlar ise, ihtiyaç durumunda, vergilerle finanse edilen sosyal yardımdan yararlanabilmektedir. Bu sigortadan veya yardımdan yararlanabilmek için yaş koşulu yoktur. Uzun dönemli bakım sigortası, ihtiyaç kategorisine göre, ayda 384 ile 1918 Euro arasında değişen değerde bakım hizmeti sağlamaktadır. Bu sigortanın koşullarını yerine getiremeyenlere ise yalnızca gereksinim duyulan yardımlar yapılmaktadır.

Kişi Başına Ulusal Gelir ve Ücretler

Avrupa Birliği ülkelerinde görülen gelişmiş sosyal güvenlik sisteminin finansmanı, emperyalist sömürünün sağladığı zenginliğe dayanmaktadır. Bu durum, kişi başına ulusal gelir düzeyleri arasındaki farkta çok açık bir biçimde görülmektedir. Aşağıdaki çizelgede, 2002 yılında kişi başına gayri safi hasıla verileri, önce ABD Doları olarak, daha sonra, çeşitli ürünlerin fiyatlarındaki farkların dikkate alınarak hesaplandığı satınalma gücü paritesine göre ABD Doları biçiminde sunulmaktadır. Örneğin, Danimarka'da kişi başına gelir 32 179 Dolar olmakla birlikte, bu ülkede çeşitli ürünlerin fiyatlarının yüksekliği nedeniyle, uluslararası düzeyde karşılaştırma yapıldığında, bu miktar 30 940 ABD Dolarlık bir satınalma gücüne sahiptir. Türkiye'de kişi başına gelir 2 638 olmasına karşın, bu miktar, 6 390 Dolarlık bir satınalma gücüne denktir.

Avrupa Birliği ülkeleri, büyük çoğunluğunu işçi sınıfının oluşturduğu halklarına, kişi başına bu kadar yüksek gelirler sağlayabilmektedir. Ayrıca, kişi başına gelirin halk içinde dağılımı da Türkiye'dekinden daha az adaletsizdir. Örneğin, İsveç'te halkın en zengin yüzde 10'luk bölümünün geliri, halkın en yoksul yüzde 10'luk bölümünün yalnızca 6,2 katıdır. İsveç'te halkın en zengin yüzde 20'lik bölümünün geliri, halkın en yoksul yüzde 20'lik bölümünün yalnızca 4,0 katıdır. Buna karşılık, Türkiye'de yüzde 10'luk karşılaştırmada 13,3 kat, yüzde 20'lik karşılaştırmada ise 7,7 kat gelir farkı söz konusudur. Avrupa Birliği ülkelerinin sermayedarları, desteğini aldıkları işçi sınıflarına daha adaletli bir gelir dağılımı sağlamaktadır.

Aşağıdaki çizelgede, Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye'de kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla ve gelir dağılımı verileri sunulmaktadır:

Ulusal Gelir ve Gelir Dağılımı

	Kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla (2002) ABD$	Kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla (2002)satın alma gücü paritesi ABD$	En zengin %10'un payı/en yoksul %10'un payı	En zengin %10'un payı/en yoksul %10'un payı
Almanya	24 051	27 100	6.9	4.3
Avusturya	25 356	29 220	7.6	4.7
Belçika	23 749	27 570	7.8	4.5
Danimarka	32 179	30 940	8.1	4.3
Finlandiya	25 295	26 190	5.6	3.8
Fransa	24 061	26 920	9.1	5.6
Hollanda	25 886	29 100	9.0	5.5
İngiltere	26 444	26 150	13.8	7.2
İrlanda	30 982	36 360	9.7	6.1
İspanya	15 961	21 460	9.0	5.4
İsveç	26 929	26 050	6.2	4.0
İtalya	20 528	26 430	11.6	6.5
Lüksemburg	47 354	61 190	6.8	4.6
Portekiz	11 948	18 280	15.0	8.0
Yunanistan	12 494	18 720	10.0	6.2
Türkiye	2 638	6 390	13.3	7.7

Avrupa Birliği ülkelerinde, sendikalaşmadaki gerilemeye karşın, parasal ve gerçek ücretler sürekli olarak artmaktadır. Artış hızı çok yüksek olmamakla birlikte, istikrarlı bir artıştan söz edilebilir. Yandaki çizelgede, 1991-2004 döneminde Avrupa Birliği üyesi 15 ülkede parasal ücretler ve gerçek ücretlerdeki gelişim sunulmaktadır **(European Commission Department of Employment and Social Affairs; 2003: 202).**

Avrupa Birliği ülkelerinde iş kazası ve meslek hastalığı oranları, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, düşüktür. Avrupa'da yatırım yapan şirketlerin yüksek karları işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında yatırım yapma olanağı vermektedir. Şirketler, sorun çıktığında önemli gerginliklere yol açan bu konuda işçilerle karşı karşıya gelmek istememektedir. Avrupa Birliği'nin çalışma yaşamına ilişkin en kapsamlı düzenlemeleri, bu nedenle, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındadır.

Avrupa Birliği işçilerinin yararlandığı bu haklar, artan bir sendikalaşmanın ve yoğun eylemlerin sonucu değildir.

Avrupa Birliği Ülkelerinde Parasal ve Gerçek Ücretlerin Gelişimi

	Parasal Ücretlerde Yıllık Değişim (%)	Gerçek Ücretlerde Yıllık Değişim (%)
1991	7.1	1.4
1992	7.1	2.5
1993	4.1	0.1
1994	3.0	(-) 0.1
1995	3.4	0.4
1996	2.9	0.3
1997	2.4	0.3
1998	2.0	0.3
1999	2.7	1.4
2000	3.4	1.4
2001	3.5	1.4
2002	3.0	0.9
2003	3.2	1.4
2004	3.2	1.5

Emperyalist sömürünün sağladığı olanaklar sayesinde, bazı küçük ülkeler dışında hızla düşen sendikalaşma oranlarına ve ülkeler arasında sendikalaşma oranları açısından büyük farklara karşın, sosyal güvenlik alanında ve diğer alanlardaki haklar korunabilmekte ve hatta geliştirilebilmektedir. 2002 yılında Avrupa Birliği ülkelerinde sendikalaşma oranları aşağıdaki çizelgede sunulmaktadır **(Carley, M.; 2002):**

Avrupa Birliği Ülkelerinde Sendikalaşma Oranları (2002)

Ülke	Sendikalaşma Oranı (%)
Danimarka	87.5
Finlandiya	79.0
İsveç	79.0
Belçika	69.2
Lüksemburg	50.0
İrlanda	44.5
Avusturya	39.8
İtalya	35.4
Yunanistan	32.5
Portekiz	30.0
Almanya	29.7
İngiltere	29.0
Hollanda	27.0
İspanya	15.0
Fransa	9.1

Avrupa Birliği ülkelerinde son yıllarda grev sayısında da azalma gözlenmektedir. İşçiler ve işverenler ("sosyal ortaklar"), ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde, "sosyal diyaloğu" giderek daha fazla tercih eder olmuşlardır [7].

Avrupa Birliği Yurttaşları Hayatlarından Memnundur

Bütün bu nedenlere bağlı olarak, yapılan anketler de, Avrupa Birliği vatandaşlarının yüzde 90'ına yakınının, hayatlarından "oldukça memnun" veya "çok memnun" olduğunu göstermektedir **(European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions; 2004: 37).**

Avrupa Birliği Ülkelerinde Yaşam Memnuniyeti

	Oldukça Memnun	Çok Memnun
Almanya	64	22
Avusturya	54	37
Belçika	61	26
Danimarka	28	69
Finlandiya	64	26
Fransa	68	15
Hollanda	47	48
İngiltere	56	34
İrlanda	56	36
İspanya	62	24
İsveç	53	42
İtalya	70	11
Lüksemburg	50	45
Portekiz	63	10
Yunanistan	53	18

Avrupa Birliği işçilerinin ve örgütlerinin şikayetleri, ulusötesi şirketlerin, fabrikaları, iş olanaklarını ve kar gerçekleştirmelerini başka ülkelere kaydırmasıdır. Bu eğilim, işsizlerin sayısının azaltılmasını zorlaştırmakta ve sosyal devlet harcamalarının ve sosyal güvenliğin finansmanını sıkıntıya sokmaktadır. Bu iki soruna çözüm bulunması durumunda, Avrupa Birliği ülkelerinin işçi sınıfları daha da huzurlu ve mutlu olacaktır.

Sonuç

Avrupa Birliği ülkelerinde bugün geçerli olan gelişkin sosyal güvenlik sistemi, ileri işçi hakları, iyi çalışma koşulları, yüksek ücretler ve sendikal hak ve özgürlüklerin büyük bölümü, uğrunda yoğun ve büyük fedakarlık gerektiren mücadeleler olmaksızın elde edilmiştir. Kapitalizmin tekelci aşamasında sermayedarın karının kaynaklarının emperyalist sömürüyle çeşitlenmesi, gelişmiş kapitalist ülkede artık-değer sömürüsünü ve işçi sınıfı – sermayedar sınıf mücadelesini önemsizleştirmiştir. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının çok büyük bir bölümü, emperyalist sömürünün getirisinden pay almaktadır. Bu çıkar ortaklığı, "sosyal ortaklık" anlayışının hakim olmasına yol açmıştır. Bugün AB ülkelerinde geçerli olan "Avrupa sosyal modeli" ve gelişkin sosyal güvenlik sistemi, üretilenin adaletli bir biçimde bölüşümüne değil, emperyalist sömürünün getirisinin uygun bir biçimde bölüşülmesine dayanmaktadır.

DİPNOTLAR

[1] Bu konuda son derece derli toplu bir değerlendirme için bkz. ILO; 1993.

[2] Yasanın önemli maddelerinin metni ve uygulamaya ilişkin değerlendirmeler için Russell, B.; 1965: 100-2.

[3] Türkiye'de 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında yalnızca DİSK Davası'nda 1477 sanık yargılandı; 78 sanığın idamı istendi; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No.lu Askeri Mahkemesi'nin 24 Aralık 1986 günlü kararına göre toplam 2053 yıl hapis cezası verildi.

[4] Rus devrimcileri, Alman devrimcilerinin bile kurallara nasıl uyduğu konusunda şöyle dalga geçiyorlardı: "Halkın çimenlere basmasını yasaklayan bir duyurunun bulunduğu yerlerde, Alman isyancıları doğal olarak yalnızca patikalardan yürüyecektir." Hobsbawm, E.; 1995: 68.

[5] Bu konuda en kapsamlı ve ayrıntılı çalışma için bkz. European Commission Department of Employment and Social Affairs; 2004.

[6] Bu konuda bkz. US Department of Health, Education and Welfare, Social Security Administration; 1974: 80-81 ve US Social Security Administration; 2004: 89-94.

[7] Bu konuda son yıllardaki gelişmelere ilişkin veriler için bkz. EIRO; 2003.

KAYNAKLAR

Anderson, E. (1973), "Hammer or Anvil, The Story of the German Working-Class Movement," New York: Oriole Ed.

Austin, O.P. (1901), "Colonial Administration (1800-1900), Methods of Government and Development Adopted by the Principal Colonizing Nations in their Control of Tropical and Other Colonies and Dependencies", Washington, D.C.: U.S. Treasury Department, Bureau of Statistics.

Carley, M. (2002), "Industrial Relations in the EU Member States and Candidate Countries," Ireland: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions EIRO.

EIRO (2003), "Developments in Industrial Action – 1998-2002," www.eiro.eurofound.eu.int/2003/03/update/tn0303104u.html.

European Commission (2003), "The Social Situation in the European Union – 2003", Belgium.

European Commission, Department of Employment and Social Affairs (2004), "Social Security and Social Integration, Mutual Information System on Social Protection, Social Protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and in Switzerland (Situation on 1 January 2003)," Belgium.

European Commission, Department of Employment and Social Affairs, Employment and European Social Fund (2003), "Employment in Europe – 2003," Belgium.

European Union (2004), "Key Facts and Figures about the European Union," Belgium.

Eurostat (2005), "European Social Statistics, Social Protection Expenditure and Receipts, Data 1994-2002", Luxembourg.

Hobsbawm, E. (1995), "Age of Extremes, The Short Twentieth Century 1914-1991," London, Abacus.

ILO (1993), "Report of the Director General, Social Insurance and Social Protection, International Labour Conference, 80th Session," Geneva: ILO.

Russell, B. (1965), "German Social Democracy," London, George Allen and Unwin.

Schuster, D. (1985), "The German Trade Union Movement," Göttingen: DGB.

UNDP (2004), "Human Development Report – 2004, Human Development Indicators," .

US Department of Health, Education and Welfare, Social Security Administration (1974), "Social Security Programs Throughout the World – 1973", Washington,D.C.

US Social Security Administration (2004), "Social Security Programs Throughout the World: Europe-2004," Washington,D.C.